

Posudok k diplomovej práci Bc. Anne Liptovej

Manipulace fotografie. Techniky manipulace a jejich rozklíčování

Zámerom predkladanej diplomovej práce je prispieť k riešeniu problémov fotografickej autenticity, objektivity, pravdivostnej hodnoty a manipulácie, ktoré autorka predstavuje ako sporné. Autorka opiera svoju úvahu o eticky kontroverzné príklady manipulácie vo fotožurnalistike, predstavené v knihe "Soumrak fotožurnalistiky", aby predstavila (z uvedenej knihy vypožičaný) katalóg manipulačných postupov, a aby napokon vyhodnotila ako "základní obranou proti manipulaci kritické smýšlení." (s. 6)

Podobne ako v predchádzajúcej verzii predkladanej diplomovej práce, ktorá bola pre svoje nedostatky komisiou zamietnutá, i v tejto verzii sa vyskytuje niekoľko problematických miest, ktoré spôsobujú, že práca nepôsobí presvedčivým dojmom.

Prvé z nich vidím v tom, že sa autorke stále nedarí vysvetliť, v čom podľa jej názoru spočíva "hrozba" fotografickej manipulácie. Prečo sa jej vlastne máme báť? Prečo sa jej bojí sama autorka? Predpokladám totiž, že sa jej bojí, keď opakovane píše o manipulácii v hrozivých konotáciách: konkrétne píše o "obrane proti manipulaci" (s. 6), o tom, že "se manipulačním technikám není možné zcela účinně ubránit" (s. 9), o tom, že v prípade kamarádov fotografie "automaticky budeme věřit tomu, že je pravdivá", a že "neočekáváme, že nás bude záměrně klamat" (s. 80), a tiež, že "se autoři fotografií *uchylují* k jejich upravování." (s. 81) V perspektíve týchto opakovaných konotácií sa upravená fotografia skutočne javí ako lživá, či prinajmenšom *úchylná* záležitosť. Na druhej strane však autorka protirečivo konštatuje na inom mieste práce, že "Větší či menší úpravy scény a všech jejích součástí před stiskem spouště patří dnes k naprosto běžnému postupu." a dodáva, že "Někdo to považuje za samozřejmou povinnost každého tvůrce, jiný to chápe za bezmála zločin." (s. 29) Z hľadiska vyššie zmienených negatívnych konotácií by sa dalo očakávať, že sama autorka sa (z etických dôvodov?) prikláňa k druhej skupine. Pokiaľ je to tak, mala by v práci upresniť, ako presne by mal podľa jej názoru postupovať eticky "čistý" fotograf, ktorý nijak nemanipuluje. V tejto súvislosti autorku žiadam o vysvetlenie.

Ďalším problematickým bodom je otázka fotografickej tvorivosti, hlavne pokiaľ ide o digitálnu fotografiu. Hodilo by sa v práci zmieniť názory teoretika kyberkultúry Pierra Lévyho, ktorý prichádza s pojmom kolektívna inteligencia, a teoretika nových médií Axela Brunsu, ktorý prichádza s pojmom produžiteľ. Obaja autori chápu digitálnu fotografiu ako principiálne (technologicky) otvorenú ďalším úpravám, a túto otvorenosť valorizujú ako základný princíp demokratického sociálneho spoluzitia v budúcnosti. Manipuláciu fotografie teda pokladajú za nielen žiaducu a prínosnú, ale dokonca za elementárny prejav ľudskej tvorivosti, ktorý by mal byť garantovaný i právom na slobodu prejavu, minimálne v prostredí webu 2.0. To je v jasnom protiklade k tvoreniu, že "Všechny manipulační techniky ohrožují fungování demokracie.", ako píše autorka na s. 19. V tejto súvislosti žiadam autorku o vyjadrenie, či názory uvedených autorit z oblasti teórie nových médií chápe ako neetické, a pokiaľ áno, tak prečo. Je nejaký rozdiel medzi etikou fotografie v žurnalistike, v umení, v reklame, v osobnom užití na sociálnych sieťach?

Pozitívne hodnotím fakt, že autorka cituje v súlade s normou, a že uvádza svoje zdroje.

Diplomovú prácu Bc. Liptovej doporučujem prijať k obhajobe. Navrhujem predbežné hodnotenie v rozmedzí známok "2" a "3".

Mgr. Michaela Fišerová, Ph.D.
EKS, FHS UK, Praha

V Prahe, dňa 24. 5. 2016

